

תפ"ח 12970/11/15 - מדינת ישראל נגד בהאא בן אברהים עויסאת

בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני כב' השופטים: י' נועם - סגן הנשיא, ר' פרידמן-פלדמן ומ' בר-עם

תפ"ח 12970-11-15 מדינת ישראל נ' בהאא בן אברהים עויסאת
(עציר)

המאשימה

מדינת ישראל

באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים

נגד

הנאשם

בהאא בן אברהים עויסאת (עציר)
על-ידי ב"כ עו"ד אברהים עפיף

הכרעת-דין

סגן הנשיא י' נועם:

פתח דבר

האישום

1. הנאשם, שהנו בן 22 ומתגורר בשכונת ג'אבל מוכבר בירושלים, הואשם בכתב-האישום בעבירת ניסיון לרצח - לפי סעיף 305(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן - החוק), ובעבירת החזקת סכין - לפי סעיף 186(א) לחוק. העבירות בוצעו, על-פי הנטען, על-רקע גל פיגועי הטרור הרצחניים והאלימים נגד אזרחים יהודים ונגד כוחות הביטחון, החל מסוף חודש ספטמבר 2015.

להלן העובדות המיוחסות לנאשם בכתב-האישום. עובר ליום 23.10.15, ולאחר שצפה ב"פייסבוק" בסרטונים על "שאהידים", גמלה בלבו של הנאשם החלטה ליטול חלק במאבק הלאומי והדתי על דרך של ביצוע פיגוע דקירה כלפי יהודים או שוטרים, במטרה להורגם ולהיות לשאהיד, בשכונת "נוף ציון" (להלן - השכונה) הסמוכה לשכונת ג'אבל מוכבר שבה הוא מתגורר. ביום 23.10.15 בשעה 7:30 נטל הנאשם ממטבח ביתו סכין באורך כ-12 ס"מ והסתיר אותה בשרוול הימני של המעיל שאותו לבש; זאת במטרה לעשות בה שימוש בפיגוע רצחני שבכוונתו היה לבצע. בדרכו לשכונה, עצר הנאשם ליד אבן גרניט, והשחזר באמצעותה את הסכין. לאחר מכן, המשיך בדרכו לשכונה, לשם הוצאתה אל הפועל של תכניתו הרצחנית. לכשהגיע לשכונה, תצפת הנאשם על הכביש במטרה למצוא קורבן מזדמן, יהודי או שוטר ישראלי, כדי לדקור אותו בצווארו ולהורגו. בעת ובמקום האמורים עברו במקום כלי רכב ובהם שוטרים ואזרחים,

והנאשם חכך בדעתו אם לדקור את נוסעי הרכבים למוות; אך לנוכח היותם בתוך כלי רכב, נמנע מלעשות כן. התנהגותו של הנאשם עוררה חשד, אשר בעקבותיו דיווחו אזרחים על הימצאותו בשכונה. צוות של שוטרי משמר הגבול (מג"ב), שהגיע למקום, ביקש מהנאשם להזדהות ולהבהיר מה מעשיו בשכונה. משטען הנאשם, כי אין בידו תעודה מזהה, וכי הוא "רק יושב" שם, ביקש ממנו השוטר אייל בן סימון להרים את ידיו ואת חולצתו, כדי לוודא שאין ברשותו נשק קר או חם. הנאשם הרים את ידו השמאלית בלבד. את ידו הימנית, שבה החזיק בתוך השרוול את הסכין, הצמיד אל הגדר שהייתה לצדו. הדבר הגביר את חשדם של השוטרים אשר היו במקום. בשלב זה, גמלה בלבו של הנאשם ההחלטה לדקור את השוטר אייל בן סימון בצווארו ולהמיתו, אך עירנותם של השוטרים, אשר הבחינו בלהב הסכין אשר נראתה בקצה שרוולו של הנאשם, מנעה מהנאשם מלבצע את זממו. השוטרים, אשר תפסו את ידו השמאלית של הנאשם, הרחיקו את הסכין מידי והשתלטו עליו. במעשיו המתוארים לעיל ניסה הנאשם, על-פי הנתען, לגרום שלא כדין למותו של אדם, והחזיק סכין מחוץ לתחום ביתו שלא למטרה כשרה; ומשכך, הואשם, כאמור, בעבירות ניסיון רצח והחזקת סכין.

תמצית המחלוקת ומבט-על אודות ההליכים והראיות

2. הנאשם מסר שלל גרסאות אודות מעשיו באירוע; ובסופו של יום הודה כי תכנן לבצע פיגוע דקירה, אך ציין כי לא התכוון להרוג, אלא לפצוע בלבד. בחקירותיו במשטרה הודה הנאשם, כי בכוונתו היה לבצע פיגוע טרור, שבמהלכו ידקור למוות יהודי, או שוטר ישראלי. יוער, כי במהלך ההליך המשפטי החליף הנאשם ייצוג שלוש פעמים. בתשובתו לאישום, בישיבת ההקראה הראשונה, עת יוצג הנאשם על-ידי עו"ד מוחמד מחמוד, הכחיש הנאשם את כל עובדות כתב-האישום; והוסיף וטען כי אמנם היה בזירה, אך לא נתפסה ברשותו סכין ולא התכוון לדקור איש. בהמשך, שוחרר עו"ד מוחמד מחמוד מייצוגו של הנאשם, ומונה לאחרון סנגור ציבורי, עו"ד אוסמה חלבי. לבקשתו של הסנגור נבדק הנאשם על-ידי הפסיכיאטר המחוזי, אשר קבע כי הנאשם כשיר לעמוד לדין ואחראי למעשים המיוחסים לו בכתב-האישום. בשיחתו עם הפסיכיאטר המחוזי הודה הנאשם במעשים המיוחסים לו בכתב-האישום, טען כי ביצע את המעשים הואיל וביקש להידמות לבן דודתו אשר ביצע את פיגוע הטרור הרצחני באוטובוס בארמון הנציב, וטען כי ביקש להיות "שאהיד" כמותו.

3. במהלך שמיעת הראיות הגיעו הצדדים להסכמה דיונית, לפיה כל מוצגי התביעה יוגשו בהסכמה כתחליף לעדות בחקירה ראשית, בכפוף להשלמת עדויות של חלק מהעדים; ועל-רקע האמור, הוגש תיק מוצגים הכולל 22 מוצגים. מטעם המאשימה העידו חמישה שוטרים שהגיעו לזירת העבירה. בנוסף העידו שלושה חוקרי משטרה; שניים - שגבו את אמרות הנאשם, והשלישי - שביצע פעולות חקירה נוספות. עם תום פרשת התביעה ביקש הסניגור, עו"ד חלבי, לדחות

את הדיון בכדי לבוא בדברים עם המאשימה, והדיון נדחה לשמיעת פרשת ההגנה למועד אחר. בין לבין, החליטו הנאשם ובני משפחתו שלא להיעזר בסנגוריה הציבורית, ושכרו את שירותיו של הסניגור דהיום, עו"ד אברהם עפיף. לבקשתו, ולשם לימוד החומר, נדחתה פרשת ההגנה בחודשיים, ובמסגרתה העיד הנאשם בלבד. במהלך עדותו הודה הנאשם, כי ביקש לבצע פיגוע דקירה; כי יצא לזירה במועד האירוע לשם מימוש תוכניתו; וכי ניסה לאתר יהודי או שוטר ישראלי כדי לדקור אותו. לדבריו, בה-בעת שהרים את ידיו לעבר השוטרים, כשהסכין מוטמנת בשרוולו, התחרט, והחליט שלא לבצע את הדקירה. בסיכומיו, עמד הסניגור על הגרסה האחרונה שהעלה הנאשם, וטען כי לא השתכללו במעשיו יסודות העבירה של ניסיון לרצח.

התשתית הראייתית

ראיות התביעה

4. על התנהלותו של הנאשם בזירת האירוע נשמעו עדויותיהם של השוטרים - רס"ר אייל בן סימון, סמ"ש אביתר אלקובי, השוטר קובי גפני, סמ"ר אביב שושן וסמל יהב מלכה. גרסתם הועלתה הן בעדויותיהם, והן באמרותיהם במשטרה שהוגשו בהסכמה כתחליף לעדות (ת/15-20 ות/22). בנוסף העידו החוקרים רס"ר עלא טפלא ורס"ר כמאל פאלח, אשר גבו את אַמרות הנאשם בחקירה המשטרתית, והחוקר אהוד בוסני שביצע פעולות חקירה. כן הוגשו בהסכמה מסמכים נוספים, ובכללם מוצגים (לרבות תצלומי הסכין - ת/10 ות/11) ותמונות שתיעדו את שלב מעצרו של הנאשם (ת/22).

5. רס"מ אייל בן סימון ציין בדו"ח הפעולה שכתב (ת/15), כי הבחין בנאשם, עת עמד ליד גדר מעל לגן משחקים בשכונה; כי ביקש מהנאשם תעודה מזהה, אך הלה טען שאין בידו תעודה כזו; וכי כאשר ביקש מהנאשם להרים את חולצתו, הבחין שידו הימנית מוחזקת בצורת אגוף וצמודה לגדר, דבר אשר עורר את חשדו. עוד ציין השוטר בן סימון בדו"ח שכתב, כי בעת שהגיע לכיוונו של הנאשם, תפס את ידו השמאלית וביקש ממנו להרים את ידו הימנית - הבחינו הוא והשוטר יהב מלכה, בתוך השרוול הימני, בלהב של סכין. לדבריו, הם צעקו: "סכין", ומיד תפסו את ידו הימנית של הנאשם בחזקה. גרסה דומה מסר העד בהודעתו במשטרה ת/22. בעדותו בבית-המשפט, חזר ותיאר אייל בן סימון את האירוע האמור. הוא הדגיש, כי ידו הימנית של הנאשם הייתה "מאוגרפת לאחור", וכי הלה "לא רצה לפתוח אותה". כן ציין, כי בכיוון שורש כף היד הבחין בלהב הסכין, שהייתה בכיוון האצבעות, ואף גרמה לחתך באזור שורש כף היד (עמ' 22-25). בנוסף, הצביע החוקר על הסכין שנתפסה כמוצג (הנחזית בתצלום ת/10). בחקירתו הנגדית נשאל העד, מדוע להערכתו הנאשם לא תקף את השוטרים, והשיב: "הוא ראה את כמות האבטחה שיש במקום, שזה חמישה שוטרים עם

נשקים שלופים, שאני בעצמי הייתי מיוחד לעשות איזה צעד כלשהו. אם הוא היה מנסה בסיטואציה כזו או אחרת, הוא היה מנוטרל בדרך אחרת" (עמ' 40). לדבריו, הנאשם אף התנגד למעצר, והשוטרים נאלצו להשתמש בכוח סביר על-מנת לאזקו. כן הבהיר, כי הוא והשוטר יהב היו הראשונים שראו את הסכין "מבצבצת מתחת לשרוול", ליד שורש כף היד, וקראו בקול: "סכין" (עמ' 55, 61). יוער, כי חלק מהמעצר תועד במצלמות של גוף אבטחה אזרחי (ת/22א), ונסיבות המעצר לא היו שנויות במחלוקת.

6. סמ"ש אביתר אלקובי מסר את גרסתו בדו"ח פעולה (ת/20), ששימש כתחליף לעדותו, וכן בעדותו בבית-המשפט. אלקובי ציין, כי חשדם של השוטרים כלפי הנאשם התעורר, כאשר הלה לא הסכים להרים את ידו הימנית, שעה שהתבקש להרים את שתי ידיו. לדבריו, אייל בן סימון ביקש מהנאשם להרים את החולצה, אך הנאשם הרים את החולצה עם יד אחת בלבד, וכאשר נתבקש להסתובב, לא הזיז את ידו הימנית אשר "הייתה צמודה לגוף מקופלת" (עמ' 70-71 לפרוטוקול), ו"מאגרפת" (עמ' 81). לדבריו, לאחר מספר שניות השוטרים אייל בן סימון ויהב מלכה זיהו את להב הסכין "מבצבצת מתחת לשרוול יד ימין" (ת/20); והנאשם - עד לרגע הוצאת הסכין מידו על-ידי השניים - החזיק את ידו כשהיא מאוגרפת בצמוד לגוף (עמ' 72). הוא הוסיף, כי הבחין שבעת הוצאת הסכין נשרט הנאשם ודימם באזור שורש כף היד. בחקירתו הנגדית מסר השוטר אלקובי, כי בעת שהוא וחבריו השוטרים הגיעו לזירה, הבחינו בנאשם כשהוא עומד ליד הגדר, כאשר אין אנשים נוספים בקרבתו (עמ' 84). הוא הוסיף וציין, כי מהרגע שהגיעו לזירה, לא התקרב הנאשם אליהם; וכי הם, השוטרים, היו אלו שהתקרבו אל הנאשם ועצרו אותו, אגב התנגדות של הנאשם למעצר.

7. השוטר קובי גפני תיאר את האירועים באופן דומה, הן בדו"ח זיכרון דברים שרשם (ת/17), אשר הוגש בהסכמה כחלק מעדותו, והן בעדות משלימה. גפני ששימש כנהג הניידת המשטרתית, העיד, כי המשטרה הוזעקה למקום לאור דיווחים על אדם חשוד; כי עם הגעתו לזירה, יחד עם יתר השוטרים, הבחין בנאשם כשהוא עומד בצמוד לגדר מעל לגן משחקים בשכונת "נוף ציון", עם פרטי לבוש התואמים את הדיווחים, זאת כאשר הוא נע בתנועות גוף מחשידות "ימינה ושמאלה"; כי עצר את הניידת במרחק של כ-10-15 מטרים ממנו, וכל השוטרים, כולל הוא עצמו, "פרקו" מן הרכב וניגשו לעבר הנאשם. בשלב זה, לא היו אנשים נוספים ברחוב. לדבריו, השוטר אייל שהתקרב לנאשם, הורה לנאשם להרים את ידיו; והאחרון, הרים אט-אט את ידו השמאלית, כאשר ידו הימנית נותרה מאוגרפת וצמודה לגדר, כשהיא מוטה לאחור באלכסון, במטרה להסתירה. על-פי עדותו, איל ויהב - שהיו קרובים יותר ממנו לנאשם, צעקו: "סכין"; והוא ואביב הצטרפו לאייל וליהב בתפיסת הנאשם. בשלב זה, בעת שתפסו את ידו של הנאשם, הבחינו בלהב הסכין בתוך השרוול; כאשר קצה הלהב בלט כסנטימטר או שניים, לכיוון שורש כף ידו של הנאשם. עוד העיד גפני, כי בעת מעצרו "השתולל" הנאשם. הוא הוסיף, כי אייל משך את הסכין, אשר נפלה לארץ, וכי הוא, העד, בעט בה והעיפה לצד.

בהמשך, גם הבחין בכך שהנאשם נשרט או נדקר קלות מהלהב באזור שורש כף היד, וכלשוננו של העד: "יצא לו קצת...דם" (עמ' 94-101).

8. סמ"ר אביב שושן מסר גרסה דומה, הן בעדותו והן בדו"ח הפעולה שרשם (ת/19), אשר הוגש כחלק מהעדויות. העד ציין, כי הבחין לראשונה בנאשם כשהוא נשען על הגדר ומתצפת לעבר שכונת "נוף ציון"; כי הוא וחבריו לניידת נעצרו בקרבתו וירדו מהרכב; כי כאשר נתבקש הנאשם להרים את ידיו, הרים רק את ידו השמאלית, והצמיד את יד ימין לאזור הירך, כשהיא מאוגרפת; וכי כאשר הוא וחבריו תפסו אותו, הבחין בלהב הסכין "מבצבצת" מהשרוול, כסנטימטר משורש כף היד. בהמשך, הוצאה הסכין מהשרוול והשוטרים השתלטו על הנאשם, אשר התנגד למעצר (עמ' 97-99).

9. סמ"ר אביב שושן מסר בעדותו (וכן בדו"ח שערך - ת/19) תיאור דומה אודות האירוע, בדבר ניסיונו של הנאשם להסתיר את ידו הימנית, אשר בשרוולה הוסתרה סכין, ובעניין נסיבות ההשתלטות עליו ותפיסת הסכין. במענה לשאלת הסניגור, הבהיר העד כי בעת התקרבות השוטרים לעברו של הנאשם, וכן במהלך תפיסתו, לא ניסה הנאשם לתקוף את מי מהשוטרים (עמ' 133-137).

10. סמל יהב מלכה, העיד אף הוא על ההתרחשויות, כאשר דו"ח הפעולה שערך (ת/18) שימש כחלק מעדותו. הוא ציין, כי בעת התקרבות השוטרים לעברו של הנאשם, החזיק האחרון את יד ימין מאוגרפת, "מקבילה לקרקע" ומוטה לאחור, והסכים להרים רק את ידו השמאלית. לדבריו, עובר להשתלטות על הנאשם, הבחין בלהב הסכין שבלטה מקצה השרוול ("בצבצה" כלשוננו) כשלושה סנטימטרים לכף היד, וצעק לחבריו: "סכין". הוא הדגים, כי היד לא הייתה מאוגרפת באופן מלא (אצבעות "בקשת", אך לא סגורות באופן הדוק). מיד בהמשך, השתלטו השוטרים על הנאשם ואזקו אותו (עמ' 139-150).

11. במסגרת פרשת התביעה העידו חוקרי המשטרה אשר גבו את אמרות הנאשם בחקירה - החוקר רס"ר כמאל פלאח אשר גבה את הודעות הנאשם מיום 23.10.15 ומיום 28.10.15 (ת/5 ו-ת/6), והחוקר רס"ל עלא טפלא אשר גבה את אמרות הנאשם מיום 26.10.15 ומיום 29.10.15 (ת/7 ו-ת/8). בנוסף הוצגה הסכין שנתפסה בידי הנאשם, והוגשו תצלומיה (ת/10, ת/11). יצוין, כי הנאשם נחקר הן על-ידי חוקרי שירות ביטחון כללי, והן על-ידי חוקרים משטריים. במהלך החקירה הנגדית של החוקר עלא טפלא, שאל הסנגור מדוע לא נעשה ניסיון לחפש בביתו של הנאשם צוואה שהכין הנאשם, על-פי טענתו, בטרם יצא עם הסכין לזירה. מתשובת העד נתחוו, כי לא נעשה ניסיון לאתר צוואה, ככל שנכתבה כזאת. בנוסף נשמעה עדותו של חוקר המשטרה רס"מ אהוד בוסני, אשר בדק את פרופיל

ה"פייסבוק" של הנאשם והעתיק ממנו 40 דפים, על-גבי תקליטור (ת/9).

גרסאות הנאשם

12. בהודעתו הראשונה בחקירה מיום 23.10.15 (ת/5), תיאר הנאשם את אירועי היום שבו נתפס בידי השוטרים, והודה כי ניסה להרוג יהודי או שוטר ישראלי בשכונת "נוף ציון". בפתח הודעתו, לאחר שנאמר לו שהוא חשוד בעבירת ניסיון לרצח, ציין הנאשם כי הבין את החשדות נגדו; וכאשר נתבקש להגיב לחשדות אמר: "יצאתי היום מהבית בג'בל מוכבר ליישוב היהודים נוף ציון ואיתי סכין וניסיתי להרוג יהודי ושוטר ביישוב נוף ציון" (ש' 9). בהמשך ההודעה תיאר הנאשם את מעשיו החל מהשלב שבו החליט לבצע פיגוע דקירה קטלני, המשך בשלב שבו הצטייד בסכין, וכלה ביציאתו לזירה לשם איתורו של קורבן למעשיו. בתחילת דבריו תיאר הנאשם, כיצד לאחר שחזר מהתפילה במסגד בשעה 06:00, נתגבש הרעיון לבצע פיגוע שבו יהרוג יהודי או איש כוחות הביטחון. וכך העיד בעניין זה: "נכנסתי לפייסבוק חצי שעה בערך, ולאחר מכן ישבתי בכניסה של הבית למשך חמש דקות, נכנסתי לבית ולקחתי סכין מהמטבח ונשארתי בבית עד השעה 07:00. כשישבתי בבית והסכין איתי, חשבתי ללכת להיות שאהיד ולהרוג יהודי, או שוטר". בהמשך הודעתו תיאר הנאשם כיצד הצטייד בסכין ויצא מביתו לשכונת "נוף ציון", לשם הוצאתה אל הפועל של התכנית הרצחנית: "לקחתי את הסכין מהבית ושמתי אותה בכיס ימין של המכנסיים, ויצאתי מהבית עם הסכין בשעה 07:00 על-מנת להיות שאהיד ולהרוג יהודי או שוטר. ואני יצאתי מהבית ברגל, וכשהגעתי ליד הבית של עדי אבו ג'מאל... תפסתי אבן והתחלתי להשחז את הסכין למשך חמש דקות. לאחר מכן המשכתי ללכת... דרך האדמות... עד יישוב "נוף ציון" והגעתי ליישוב בסביבות השעה 08:00". את התכנית הרצחנית ביקש הנאשם לממש, עת הטמין את הסכין בשרוול חולצתו, והמתין עד שיגיע למקום יהודי או שוטר ישראלי, לשם דקירתו: "כשהגעתי ליישוב נוף ציון הוצאתי את הסכין מכיסי הימני, ביד ימין, והשארתי אותה בידי הימנית, והסתרתי אותה מאחורי הגב שלי, ונשארתי לתצפת ולהמתין על-מנת לצוד שוטר או יהודי ולדקור אותו בסכין. עמדתי על הכביש הראשי של נוף ציון ונשארתי לתצפת במשך שעה בערך, כדי לדקור יהודי או שוטר. ואני מתצפת". בכל הנוגע לשלב המעצר, ציין הנאשם באמרתו במשטרה, כי כאשר התקרבו לעברו חמשת שוטרים, הם גילו את הסכין שאחז בידו מאחורי גבו, הפילו אותו לארץ ועצרו אותו. לשאלת החוקר המשטרתי, מדוע לא דקר את השוטרים שהתקרבו לעברו, השיב הנאשם: "לא יכולתי, כי חמישה שוטרים הקיפו אותי, ולא יכולתי לעשות כלום, וגם תפסו לי את הידיים במהירות, ולא הספקתי לעשות כלום". לשאלה נוספת, מדוע השחז את הסכין, השיב: "על-מנת להרוג יהודי או שוטר ושתהיה חדה". הוא הבהיר, כי ההחלטה להרוג יהודי או שוטר ישראלי נתגבשה רק ביום המקרה, ולשאלה באיזה דרך תכנן לבצע את הדקירה, ענה: "בצווארו, כדי שימות". למען הסר ספק בעניין מטרתו, כאשר נשאל הנאשם, מדוע לא רצה לדקור בכתף או במקום אחר, כמו היד, השיב הנאשם: "כי אני לא רוצה לפצוע את

היהודי או השוטר הישראלי, אני רציתי לדקור אותו בצווארו כדי שימות". עוד הבהיר, כי הכוונה הייתה "להרוג שוטר או יהודי", ובכך "להיות שאהיד". הוא אף הוסיף, כי אין בלבו כל צער או חרטה על-כך שביקש לבצע את פיגוע הדקירה.

13. אמרתו השנייה של הנאשם נגבתה ביום 27.10.15 (ת/7). בהודעה זו ציין הנאשם, כי התכנית הרצחנית נתגבשה יום לפני האירוע, לאחר שגלש באינטרנט וחפש "תמונות של שאהידים וסרטונים של שאהידים". לדבריו, בעקבות הסרטונים, החל לגבש את דרך ביצוע הפיגוע: "התחלתי לחשוב שאני רוצה לעשות פיגוע ולהיות, רציתי לדקור חייל או יהודי מתנחל, מה שהיה חשוב לי רק - להיות שאהיד ולהרוג יהודי... הרגשתי שאני בכעס והחלטתי לעשות פיגוע הקרבה ולמות שאהיד... התחלתי לחשוב על איזה דרך לעשות את הפיגוע מבלי שאף אחד יידע. אמרתי שדקירה היא הדרך הטובה, למרות שחשבתי על פיגוע דריסה, אבל אני לא נוהג, וגם אני לא יודע לירות, בשל כך החלטתי לעשות פיגוע דקירה, אחרי כל זה הלכתי לישון". בהמשך ההודאה ציין כיצד ביום 23.10.15 קם השכם בבוקר למסגד, ולאחר מכן הצטייד בסכין לשם ביצוע הפיגוע. הוא הוסיף פרט שלא אוזכר בהודעתו הראשונה, לפיו בשלב ראשון הטמין את הסכין בחצר הבית בתוך מכונת כביסה, וחזר לביתו לשם "כתיבת צוואה". על-פי הודעתו, בצוואה כתב: "אל תחפשו על מה שהיה לפני שנהייתי שאהיד, אבל תחפשו על מה שיהיה אחרי שאהיה שאהיד, תדאגו לאמא שלי, אל תעיפו אותה בשאלותיכם הרבות, תדאגו להורים שלי... אל תהיו עצובים על זה שאהיה שאהיד...". בהמשך חקירתו ציין, כי יצא מהבית והטמין את הסכין בכיס בגדיו; כי השחז את הסכין באבן גרניט; כי לאחר מכן הסתיר את הסכין בשרוול המעילון שלבש; וכי בשלב זה החל לחפש קורבן למעשה הדקירה המתוכנן. הוא תיאר כיצד הגיע לשכונת "נוף ציון", לאחר שעקף אזורים שבהם הבחין בחיילים או שוטרים. לדבריו, החל "לתצפת" לעבר השכונה. בשלב מסוים ראה שני חיילים במרחק רב ממנו; בהמשך הבחין בג'יפ משטרה, אך לא ביצע פיגוע דקירה הואיל והשוטרים היו בתוך רכב. כאשר התקרבו לעברו ברכב חמשת השוטרים שעצרו אותו, חשב להוציא את הסכין משרוולו ואף לדקור את אחד השוטרים, מתוך מטרה להורגו, אך תכניתו סוכלה, הואיל והשוטרים התנפלו עליו והפילוהו. וכך תיאר את האירוע: "לאחר מכן בא לעברי רכב לבן גדול, ירדו ממנו חמישה שוטרים ושאלו אותי מה אני עושה כאן. אמרתי להם שום דבר, יושב כאן. שאלו אותי איפה ת"ז שלי, אמרתי להם אין לי ת"ז. ברגע זה הסכין הייתה בשרוול הימני. הייתי מחזיק אותה בידי, באתי להוציא אותה, התחיל אחד מהם לשאול אותי שאלות רבות. אני חשבתי לדקור אותו בצוואר שלו בכדי שימות, התחלתי להרים את ידי לאט לאט, החזקתי את הסכין בידי, השוטרים שמו לב לסכין, קפצו עליי והפילו אותי לרצפה ולקחו ממני את הסכין". לשאלה, מדוע לא דקר את השוטר שהפנה אליו שאלות, השיב: "לא הספקתי, ברגע שראו את להב הסכין הפילו אותי לרצפה". בהמשך אותה חקירה התייחס הנאשם לאירועים של הפרות סדר שבהם נטל חלק בעבר, אשר כתב-האישום אינו מתייחס אליהם.

14. הודעה שלישית נגבתה מהנאשם ביום 28.10.15 (ת/6), ובמהלכה ניסו חוקרי המשטרה לברר את הרקע לביצוע המעשים, ואת מעורבותו של הנאשם, ככל שהייתה, באירועים קודמים. בפתח הודעתו, במענה לשאלה, מה תגובתו לחשדות נגדו, אמר הנאשם: "אני מודה שניסיתי להרוג יהודי או חייל ישראלי, ומודה גם שזרקתי בקבוקי תבערה יחד עם אחרים בג'אבל מוכבר לפני שנה". כאשר נשאל הנאשם, האם הוא ער לכך שבמעשיו סייע לארגונים עוינים המנסים לפגוע בביטחון המדינה, השיב: "אני עוזר להם בהסתה להרוג עוד יהודים או שוטרים". בהמשך חקירתו הודה הנאשם בביצוע עבירות נוספות, כשנה לפני כן, אשר בסופו של יום לא יוחסו לו בכתב-האישום.

15. אמרתו הרביעית, האחרונה, של הנאשם, נגבתה ביום 29.10.15 (ת/8). בחקירתו זו ניסו החוקרים לברר האם הנאשם פעל ביוזמה עצמית, או שמא יצא לבצע את הפיגוע גם בשם גוף או ארגון אחר. הנאשם טען בחקירה האמורה, כי יצא לבצע את האירוע מיוזמתו שלו, כאשר הושפע מצפייה בהסתה באתרי האינטרנט "שמדברים על אינתיפאדה שלישית ועל רצח אחד מנאסרה". כן ציין, כי בטרם יצא לביצוע פיגוע הדקירה הותיר צוואה בכתב והניחה על מקלדת המחשב בביתו. בסיום ההודעה נשאל הנאשם האם ברצונו להוסיף דבר, והלה השיב: "אני מתחרט על הכל, הרסתי את החיים שלי".

16. בעדותו בבית-המשפט, מסר הנאשם את גרסתו אודות האירועים, אך בגדרה חזר בו מהודאתו שבאמרותיו במשטרה לפיה התכוון לקטול חיים, וטען כי אך ביקש לדקור יהודי או איש כוחות הביטחון, ולגרום לפציעתו בלבד, וכי בסופו של יום חזר בו מתכניתו זו ולא דקר איש.

בחקירה הראשית העיד הנאשם, כי אכן ביום המקרה נטל סכין מביתו והלך ל"ההתנחלות הכי קרובה" (שכונת "נוף ציון"), זאת כדי לבצע פיגוע דקירה; ואולם לדבריו בסופו של יום חזר בו מתכניתו האמורה: "מה שקרה, עברו אנשים, אני חזרתי בי, לא רציתי לרצוח ולא להירצח; באו מהמשטרה, הסתרתי את הסכין ביד שלי... עשו עליי חיפוש ומצאו את הסכין" (עמ' 209). לשאלת הסנגור, מדוע לא ציין בהודעתו במשטרה כי חזר בו בשלב מסוים מתכניתו לבצע את הפיגוע, השיב הנאשם: "הייתי מפחד בזמן החקירה, נחשפתי להרבה אלימות ועינויים בזמן החקירה, וגם היכו אותי במקל של חשמל כדי להודות במשהו שאני לא עשיתי, ואני סירבתי להודות, אני לא עשיתי" (לעיל). כאשר ביקש הסנגור מהנאשם לתאר את מעשיו בזירה עובר למעצרו, ציין הלה כי המתין בזירה כחצי שעה עד 40 דקות, כדי "שיגיע משהו". לשאלות חוזרות ונשנות של בית-המשפט, מדוע המתין במקום ומה תכנן לבצע, השיב הנאשם: "חייתי למתנחלים", אך נמנע מלציין מה התכוון לבצע; והוסיף "היה מתנחל, אבל כשהיה ביני לבין המתנחל מרחק קצר, דיברתי ביני לבין עצמי, למה לי להרוס את החיים שלי ואמא שלי ואבא שלי, יהרסו הבתים שלהם בגלל שאני אדקור?" (עמ' 211). לשאלה

נוספת של בית-המשפט, מדוע, אם כך, לא חזר לביתו, לא מסר הנאשם תשובה עניינית, והוסיף, מיוזמתו, כי חשב להתאבד (עמ' 211).

בחקירה הנגדית נשאל הנאשם על מטרת יציאתו לבצע את הפיגוע. לשאלת ב"כ המאשימה, האם התכוון לדקור אדם מתוך כוונה להרוג, השיב הנאשם בשלילה וטען כי התכוון לגרום לפציעה. לשאלה נוספת של התובעת, מדוע בהודעותיו בחקירה ציין פעם אחר פעם כי התכוון לדקור אדם למוות, השיב הנאשם - כי החוקרים ניסו לאלצו להודות בדברים שלא עשה, כי למרות שהוכה סירב לחתום על האמרות, וכי בסופו של יום אולץ על-ידי החוקרים לחתום על ההודעות מחמת איומיהם - "אמרו לי שאם לא אחתום אז יכו אותי" (עמ' 213). משהופנה הנאשם על-ידי ב"כ המאשימה לאמרותיו במשטרה שנגבו על-ידי החוקרים עלא טפלא וכמאל פלאח, ולכך שההגנה נמנעה מלחקור את השוטרים על אלימות או איומים שננקטו נגדו, השיב הנאשם כי איום על-ידי מספר חוקרים שבשמותיהם נקב, וביניהם כמאל פלאח ועלא טפלא. בהמשך טען, כי עלא טפלא סטר לו בתחילת החקירה, ולאחר מכן שינה את גרסתו ואמר כי מי שסטר לו היה כמאל פלאח. בנוסף טען, כי היכו אותו ב"מקל של חשמל" ברגלו, בעת גביית הודעתו השנייה. לשאלת התובעת, מדוע לא הזכיר את האלימות והאיומים עד לשלב עדותו, ומדוע לא העלה כל טענה בעניין זה במהלך חקירותיהם הנגדיות של שני החוקרים, השיב הנאשם כי לא מצא טעם לעשות זאת, שכן יצא מההנחה שהחוקרים יכחישו את האלימות, על-מנת שלא להפליל עצמם; וכלשונו - "האם יגרמו לעצמם לאיזה שהיא בעיה ותביעה נגדם?" (עמ' 214). כאשר נשאל הנאשם, מדוע השחז את הסכין, שב וחזר על טענתו לפיה לא היה מעוניין שפיגוע הדקירה יסתיים בקטילת חיים: "אני התכוונתי לדקור ולא לרצוח או להרוג, יש הבדל בין זה שרציתי לדקור ולגרום פציעה מלרצוח או להרוג" (עמ' 219). לשאלה, מדוע לא מסר את גרסתו בעניין זה בעת התשובה לאישום, לא נתן הנאשם כל מענה ענייני, ושב וציין כי בעת יציאתו לביצוע הפיגוע היה נתון בלחצים נפשיים - "הייתי תחת לחצים נפשיים... הייתי הרוס מבחינה נפשית בגלל שחשבתי לדקור כדי להרוס את המשפחה שלי, זה הרס אותי נפשית...". כאשר נדרש הנאשם בהמשך החקירה הנגדית להבהיר מדוע בהודעתו הראשונה מיום האירוע, בפתח מסירת גרסתו ציין "ניסיתי להרוג יהודים", כל שהשיב היה: "אבל התחרטתי על זה" (עמ' 220-221). משהובהר לו, כי בהודעתו נרשם: "אני מודה שרציתי להרוג", ולא צוין כי התכוון רק לפצוע, ניסה תחילה להכחיש הדברים וטען כי לא מדובר בכתב ידו. לאחר שנמסר לו, כי מדובר בכתב ידו של חוקר המשטרה, אך ההודעה חתומה על ידו, שינה הנאשם גרסתו פעם נוספת, והעלה בגדר אפשרות טענה לפיה הונחה על-ידי מדובב לומר את הדברים: "פעם ראשונה שאני בכלא, יכול להיות שאחד המדובבים בא ונכנס אליי, ואמר לי תעשה כך וכך, ותגיד כך וכך, ותודה כך וכך; ואני עשיתי כי אין לי ניסיון" (עמ' 221). בשלב זה של החקירה - לאחר שהובהר לנאשם כי לאורך כל הודעותיו בחקירה ציין פעמים רבות שהתכוון להרוג יהודי או שוטר ישראלי - הדגיש הנאשם את "קו ההגנה" החלופי בדבר החרטה - "... התחרטתי ורציתי לעשות איזה מחסום ביני לבין המעשה ואני חזרתי ב...". (עמ' 221-222). בהמשך החקירה הנגדית עומת הנאשם עם אמרתו

במשטרה, אשר במהלכה, במענה לשאלה "מדוע לא הצלחת לדקור את השוטרים", השיב: "לא הספקתי". בהקשר זה שאלה התובעת את הנאשם מדוע השיב: "לא הספקתי", ולא אמר כי לא דקר את השוטרים מחמת החרטה אשר אוזכרה על-ידו לראשונה בעדותו. במענה לשאלה זו ציין הנאשם: "אני התחרטתי... ונגרם לי מחסום של פחד וחזרתי בי, לא רציתי לרצוח... ואם רציתי לרצוח הייתי דוקר אבל לא רציתי" (עמ' 224).

בחקירה החוזרת ביקש הסנגור להבהיר את תשובתו האחרונה של הנאשם אודות החרטה. לשאלת הסנגור, האם יוכל לתאר באיזה שלב התגבשה החרטה, ענה הנאשם: "אני הרמתי את היד שלי וברגע שהרמתי הרגשתי חרטה... התחרטתי ואם רציתי לדקור אז הייתי מרים את היד שלי עוד יותר והייתי דוקר, אבל הייתי דוקר אותו ופוצע אותו, אני התחרטתי... אני הרמתי את היד שלי וכשהגעתי למצב של החרטה, מיד הורדתי את היד". הוא ביקש להדגיש: "ברגע שהתקרבו אליי (השוטרים) והרמתי את היד, התחרטתי ברגע הזה", זאת אגב הדגמת היד בזווית מסוימת לפני. בהקשר האמור הוסיף, כי הסכין בשלב זה הייתה מוסתרת בתוך השרוול, ובשלב החרטה, כלשונו - "העליתי את הסכין בתוך השרוול עוד קדימה בפנים" (עמ' 227-228).

דין

תמצית המחלוקת

17. מסקירת התשתית הראייתית עולה, כי עיקר העובדות אינן שנויות במחלוקת. המחלוקת העובדתית מתמקדת בעיקרה בטענת הנאשם, לפיה התכוון במהלך הפיגוע שאותו ביקש להוציא לפועל, "לפצוע" בלבד, ולא לקטול חיים. המחלוקת המשפטית מתמקדת בשאלה, האם השתכללו במעשיו של הנאשם רכיבי היסוד הנפשי הנדרשים בעבירת ניסיון הרצח; והאם - בכל הנוגע ליסוד העובדתי של העבירה האמורה - עברו מעשיו של הנאשם משלב "ההכנה" לשלב הניסיון. מחלוקת עובדתית נוספת נסבה בשאלה, האם הנאשם "התחרט" כלשונו, וחזר בו מכוונתו לבצע דקירה בעת שהתקרבו אליו השוטרים. אקדים ואעיר, כי אין למחלוקת זו נפקות משפטית לשאלת ההרשעה של מבצע העבירה, לרבות מבצע בצוותא, שכן "פטור עקב חרטה" חל רק על משדל או מסייע, בתנאים הספציפיים שנקבעו בסעיף 34 לחוק העונשין.

ההכרעה העובדתית

18. ההכרעה העובדתית נסמכת בעיקרה הן על אמרתיו של הנאשם בחקירה המשטרתית, אשר בגדרן התייחס

לכל שלבי האירועים, החל משלב התכנון ועד לשלב מעצרו, והן על עדויות השוטרים אשר עצרו את הנאשם בזירה.

אמרותיו של הנאשם בחקירה המשטרתית על תכנון המעשים ועל התנהלותו עד למעצרו, היו מפורטות וקוהרנטיות, ותאמו את עדויות השוטרים אשר ביצעו את המעצר. ניכר, כי האמרות שיקפו את האירועים כהווייתם, לרבות תכניתיו של הנאשם והלך נפשו. כאמור, ציין הנאשם באמרותיו, כי גמר אומר בלבו לבצע פיגוע דקירה, כלפי יהודי או שוטר ישראלי, זאת במטרה להרוג את הנפגע - מטרה שהודגשה על-ידי הנאשם באמרותיו פעמים רבות, ללא היסוס וללא סייג. ראשית יצוין, כי העובדה שהנאשם לא העלה בתשובתו לאישום, כמו-גם בעת חקירותיהם הנגדיות של השוטרים אשר גבו את אמרותיו, כל הסתייגות מתוכן האמרות בכתב שעליהן חתם ושהוגשו בהסכמה, מלמדת כי הטענה בדבר מסירת הדברים, כתוצאה מאלימות או מאיומים מצד החוקרים, הנה בדוטה שנולדה רק בשלב פרשת ההגנה, במהלך עדותו. זאת ועוד, העובדה שעדותו של הנאשם בבית-המשפט תואמת רובה ככולה את תוכן אמרותיו בכתב, מצביעה אף היא על-כך שההודעות משקפות את אשר השמיע הנאשם באוזני חוקריו. לא זו אף זו: הנאשם לא נתן הסבר אמין ומשכנע לעדותו הכבושה, לפיה מטרת פיגוע הדקירה שתכנן הייתה פציעה בלבד, ולא קטילת חיים, וכי בחקירתו מסר דברים כתוצאה מאלימות ואיומים מצד החוקרים. זאת ועוד אחרת: הודאתו של הנאשם בחקירתו במשטרה, לפיה התכוון לקטול חיים במהלך הדקירה, אף מתיישבת עם דבריו, לפיהם התכוון לבצע את הדקירה במקום שהפגיעה בו אמורה להיות קטלנית; וכפי שהנאשם מסר באמרתו - "רציתי לדקור אותו בצוואר כדי שימות". בהקשר זה ציין הנאשם, כאמור, במענה לשאלה, מדוע לא תכנן לדקור בכתף או ביד: "כי אני לא רציתי לפצוע את היהודי או את השוטר הישראלי, אני רציתי לדקור אותו בצווארו כדי שימות". יתר על כן, את הכוונה לגרום למוות במהלך פיגוע, הבהיר הנאשם באמרותיו בחקירה, בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, עת הבהיר, כפי שכבר צוין לעיל, כי מצא את דרך הדקירה בצוואר כדרך אפקטיבית להרוג יהודי או שוטר, זאת לאחר ששלל אפשרויות אחרות שלא היו מעשיות לגביו - "התחלתי לחשוב שאני רוצה לעשות פיגוע... לדקור חייל או יהודי... להיות שאהיד ולהרוג יהודי... חשבתי על פיגוע דריסה, אבל אני לא נוהג, וגם אני לא יודע לירות, בשל כך החלטתי לבצע פיגוע דקירה". מעבר לכך, יש להוסיף את גרסאותיו הסותרות והבלתי אמינות של הנאשם בחקירה הנגדית, אשר תוארו בהרחבה לעיל, ביחס לשאלות - מי נקט נגדו איומים או אלימות, האם הודה במהלך חקירותיו כי כוונתו הייתה "להרוג", ומדוע לא העלה את גרסתו הכבושה בעת חקירת עדי התביעה. התמונה הברורה המצטיירת מאמרותיו המפורטות של הנאשם אודות האירועים היא, כי הלה התכוון לבצע פיגוע דקירה, שבמהלכו יהודי או שוטר ישראלי; כי לתכלית זו הצטייד בסכין, ואף השחזי את להב הסכין בדרכו לזירה; כי במעשיו אלו אף ביקש "להקריב עצמו" ולהפוך לשאהיד, מתוך ציפייה והבנה כי מעשיו אף יובילו לקטילת חייו; וכי על-רקע זה אף כתב צוואה שהושארה בביתו.

עובדות האירוע, לרבות כוונתו של הנאשם לבצע פיגוע דקירה, שבמהלכו יהודי או שוטר, הוכחו, אפוא, בהודאותיו המפורטות במשטרה. העובדות, בכל הנוגע למעשיו של הנאשם בזירה, אף הוכחו בעדויות השוטרים אשר הוזעקו למקום ועצרו אותו - עדויות שתאמו האחת לשנייה, ולמעשה לא היו שנויות במחלוקת בסופו של יום.

בתמצית ייאמר, כי בהיבט העובדתי הוכח, אפוא, שבסמוך לפני האירוע, לאחר צפייה ב"פייסבוק" בסרטונים על "שאהידים", החליט הנאשם לבצע פיגוע דקירה קטלני על-רקע לאומני. במועד האירוע, בשעות הבוקר, לאחר שחזר לביתו מתפילה במסגד, נטל הנאשם סכין שאורך להבה כ-12 ס"מ והסתיר אותה בכיסו. הוא עשה דרכו לשכונת "נוף ציון", ובדרכו אף השחזר את להב הסכין באמצעות אבן גרניט. כאשר הגיע לשכונה, נעמד ליד גדר, במעין "מארב", הוציא את הסכין מהכיס, הטמינה בשרוול חולצתו והמתין להזדמנות שבה יאתר אדם, יהודי או שוטר ישראלי, וידקור אותו למוות; וכלשונו, כאמור בהודאתו - "הוצאתי את הסכין מכיסי הימני, ביד ימין, והשארתי אותה ביד הימנית, והסתרתי אותה מאחורי הגב שלי, ונשארתי לתצפת ולהמתין על מנת לצוד שוטר או יהודי ולדקור אותו בסכין". כאשר התקרב לעברו צוות השוטרים שהוזעק למקום, ודרש ממנו להרים את ידיו, הרים הנאשם את ידו השמאלית בלבד. את ידו הימנית, שבה החזיק בתוך השרוול את הסכין, הצמיד לגופו ולגדר שלידה ניצב, והחל לאט להרימה בהסתר (כפי שהודה, למרות שהשוטרים לא הבחינו בכך וכל אחד מהם תיאר את מצב היד בצורה שונה). כאשר הבחינו השוטרים בלהב הסכין "מבצבץ" (כלשונו) מהשרוול באזור שורש כף היד - הם קפצו על הנאשם ותפסו את הסכין שנפלה מהשרוול. למרות שהשוטרים לא הבחינו בכך, הרי שהנאשם הודה בחקירתו במשטרה, ואין מקום לפקפק באמינות הדברים, כי עד לרגע שבו קפצו עליו השוטרים, התכוון לשלוף את הסכין מהשרוול ולדקור מי מהם, ואף החל להרים מעט את ידו לתכלית האמורה - "התחיל אחד מהם לשאול אותי שאלות... חשבתי לדקור אותו בצוואר שלו כדי שימות, התחלתי להרים את ידי לאט לאט, החזקתי את הסכין בידי, השוטרים שמו לב לסכין, קפצו עליי והפילו אותי לרצפה". כפי שציין באמרתו בחקירה המשטרתית, הוא התכוון לדקור את השוטר, אך "לא הספיק" (כלשונו) לעשות זאת, מחמת תפיסתו על-ידי השוטרים והפלתו לארץ. דבריו אלו של הנאשם, בדבר התחלת הרמת ידו הימנית לשם ביצוע דקירה, מתיישבים עם עדויות השוטרים, לפיהן, בעת שהתקרב אליו "בצבץ" קצה הלהב של הסכין מתוך השרוול לאזור כף היד והם קפצו עליו תפסו אותו והפילו לארץ. תוכניתו הרצחנית של הנאשם סוכלה עקב הגעתו של כוח השוטרים למקום. האירוע הסתיים מבלי שעלה בידי הנאשם לבצע את זממו, זאת מחמת השתלטות השוטרים עליו, ולא בשל "חרטה" של הנאשם - גרסה כבושה ולא אמינה שהועלתה לראשונה בפרשת ההגנה. אלו בתמצית העובדות שהוכחו, ומכאן לבחינת השאלה, האם במעשיו האמורים של הנאשם השתכללו יסודות עבירת הניסיון לרצח.

ההכרעה המשפטית

19. העבירה של ניסיון לרצח, לפי סעיף 301(1) לחוק העונשין, קובעת כי מי ש"מנסה שלא כדין לגרום למותו של אדם", "דינו מאסר עשרים שנים". מדובר בעבירה מיוחדת, בהיותה עבירת ניסיון עצמאית (ע"פ 1474/14 פלוני נ' מדינת ישראל (15.12.15), בפסקה 58; וע"פ 6468/13 צרפתי נ' מדינת ישראל (3.5.15)), אשר חלות עליה הוראות החלק הכללי של חוק העונשין, ובכללן הוראת סעיף 25 לחוק המגדיר את הניסיון כדלהלן: "אדם מנסה לעבור עבירה אם, במטרה לבצעה, עשה מעשה שאין בו הכנה בלבד והעבירה לא הושלמה". היסוד העובדתי בעבירת ניסיון לרצח מתגבש כאשר המעשה יצא מגדר שלב ההכנה, ומהווה חוליה בשרשרת מעשים שנועדו להביא בסופו של דבר לביצוע העבירה המושלמת - עבירת הרצח בכוונה תחילה. היסוד הנפשי בעבירת הניסיון לרצח מבוסס על שני אדנים: ראשית, יש להוכיח כי הנאשם ניסה לעבור את העבירה "במטרה לבצעה", כאמור בסעיף 25 לחוק העונשין; ובנוסף, יש להוכיח את קיומו של היסוד הנפשי לעבירה המושלמת, קרי - עבירת הרצח (ע"פ 297/11 סעיד נ' מדינת ישראל (22.7.13) בפסקה 43). במסגרת היסוד הנפשי בעבירת ניסיון לרצח, יש להוכיח כי התקיימו שלושת הרכיבים של היסוד הנפשי בעבירת הרצח, דהיינו - החלטה להמית, הכנה והיעדר קינטור (ע"פ 1474/14 בעניין פלוני, לעיל, בפסקאות 61-68).

עיקר המחלוקת המשפטית נסבה בשאלת הוכחת קיומו של היסוד הנפשי של עבירת ניסיון הרצח, וכן בשאלה האם מעשיו של הנאשם עברו את שלב "ההכנה" ובאו בגדרו של שלב הניסיון.

20. באשר ליסוד הנפשי של עבירת ניסיון הרצח, הרי שזה נגזר, כאמור, מיסודות עבירת הרצח, לפי סעיף 300(א)(2) לחוק, הקובעת כי ה"גורם בכוונה תחילה למותו של אדם" - "יאשם ברצח ודינו - מאסר עולם ועונש זה בלבד".

היסוד הנפשי של עבירת הרצח הוא יסוד נפשי מיוחד של כוונה תחילה. יסוד זה הוגדר בסעיף 301(א) לחוק העונשין כדלהלן: "לעניין סעיף 300, יראו ממית אדם כמי שהמית בכוונה תחילה אם החליט להמיתו, והמיתו בדם קר, בלי שקדמה התגרות בתכופ למעשה, בנסיבות שבהן יכול לחשוב ולהבין את תוצאות מעשיו, ולאחר שהכין עצמו להמית אותו או שהכין מכשיר שבו המית אותו". היסוד הנפשי האמור כולל שלושה תנאים סטטוטוריים מצטברים: האחד - החלטה להמית; השני - הכנה - הכנה עצמית או הכנת מכשיר לצורך ההמתה; והשלישי - היעדר התגרות (היעדר קנטור) בתכופ למעשה (ע"פ 2760/14 עדן אוחיון נ' מדינת ישראל, בפסקה 59 (7.10.15); וע"פ 1474/14 פלוני (לעיל) בפסקה 64 (15.12.2015)).

21. באשר לרכיב "ההחלטה להמית", נדרש כי מבצע העבירה צפה מראש את אפשרות התרחשות התוצאה

הקטלנית של מעשיו, קבע לעצמו מטרה לגרום למות הקורבן ואף חפץ כי מטרה זו תתגשם (ע"פ 9308/12 איסלאם עיסא נ' מדינת ישראל (30.7.15) בפסקה 80). רכיב זה מתייחס לשני מישורים: האחד, המישור ההכרתי - חזות או צפייה של התוצאה הקטלנית; והשני, המישור החפצי-רצוני - שאיפה או רצון להתגשמותה של התוצאה האמורה (ע"פ 2325/02 ביטון נ' מדינת ישראל, (15.1.04) בפסקה 11). כבר נפסק, כי המבחן לקיומו של רכיב "ההחלטה להמית", הוא "האם בפרק הזמן - הגם קצר - אשר עמד לרשות הממית, הוא עדיין היה יכול לצפות את תוצאות מעשיו ולשאוף להשיגן. אין נדרש כי ההחלטה להמית תישקל לאורך זמן ובאופן מעמיק, אלא מספיק כי בעת האירוע או ממש בסמוך לו הממית החליט להמית את המומת" (ע"פ 9308/12 בענין איסלאם עיסא, לעיל; וכן ראו: ע"פ 512/89 דניאליס נ' מדינת ישראל, פ"ד מה(2) 496, 503 (1991); וע"פ 7520/02 חמאתי נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(2) 710, 716 (2004)). בכל הנוגע להוכחת יסוד ההחלטה להמית, קיים, לא אחת, קושי להתחקות אחר צפונות לבו של אדם, ולא תמיד ניתן להוכיח את מחשבתו הסובייקטיבית של הנאשם בראיות ישירות, ויש להסיקה ממכלול נסיבות העניין (ע"פ 2760/14 בענין עדן אוחיון, לעיל, בפסקה 70). על-רקע האמור, ניתן להשתמש בהנחות וחזקות שונות המבוססות על נסיבותיו של המקרה, אשר יש בהן כדי להצביע על הלך נפשו של הנאשם, ככלי ראיתי. בכלל זה, פותחה בפסיקה דוקטרינה של חזקה עובדתית-ראייתית, הקרויה "חזקת הכוונה", לפיה אדם מתכוון לתוצאות הטבעיות הנובעות באופן טבעי ובהסתברות גבוהה ממעשיו (ע"פ 8667/10 ניג'ם נ' מדינת ישראל (27.12.12), וע"פ 2478/12 אגבריה נ' מדינת ישראל (13.5.15)). חזקה זו, בזיקה לעבירת הרצח, שתכליתה להוכיח קיומה של החלטה סובייקטיבית להמית, היא פרי השכל הישר וניסיון החיים, כאשר הנאשם יכול לסתור החזקה באמצעות ראיות נוגדות או מתן הסברים מתקבלים על הדעת שיש בהם כדי לעורר ספק סביר (ע"פ 3126/96 עמיר נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(3) 638, 649-650 (1996); ע"פ 7520/02 בענין חמאתי, לעיל; ע"פ 2948/03 ברזובסקי נ' מדינת ישראל (20.6.05); וע"פ 2760/14 בענין עדן אוחיון, לעיל, בפסקה 61). ככל שהנאשם אינו סותר את חזקת הכוונה, הופכת זו ל"ראיה ממשית וחלוטה" (ע"פ 9308/12 בענין איסלאם עיסא, לעיל; וע"פ 229/89 מדינת ישראל נ' שניר, פסקה 5 (1.9.93)). חזקת הכוונה בעבירת הרצח, מבטאת את התובנה, לפיה מי שגרם למותו של אדם על-ידי מעשה, המיועד לפי אופיו ומהותו לגרום לתוצאה קטלנית, גם נושא בלבו את הכוונה לגרום לתוצאה הטבעית של מעשיו (ע"פ 686/80 סימן-טוב נ' מדינת ישראל, פ"ד לו(2) 253 (1982), בפסקה 7); ע"פ 437/13 אלחיאני נ' מדינת ישראל (24.8.15); וע"פ 1474/14 בענין פלוני, לעיל, בפסקה 71). בנוסף ל"חזקת הכוונה", נתגבשו בפסיקה מבחני עזר שיש בהם כדי להצביע על קיומה של החלטה להמית, בהתאם למכלול הנסיבות הקונקרטיות בכל מקרה ומקרה; ובין-השאר, ניתן להביא בחשבון נתונים אודות מהות הפגיעות בגופו של המנוח, מספר הפגיעות ומיקומן; אופיו של הכלי או האמצעי הקטלני שבו נעשה שימוש; אופן מעשה הפגיעה; וכן מבחנים נוספים הנסמכים על ראיות נסיבתיות (ע"פ 9308/12 בענין איסלאם עיסא, לעיל, בפסקה 84; ע"פ 290/87 סבאח נ' מדינת ישראל, פ"ד מב(3) 358, 365 (1988); ע"פ 5197/05 עיסא נ' מדינת ישראל, פסקה ז' לפסק-דינו של כב' השופט רובינשטיין (5.2.07); וע"פ 9604/04 כריכלי נ' מדינת ישראל, בפסקה 11

לפסק-דינה של כב' הנשיאה בייניש (4.9.07)). כבר נפסק בעניין זה (על-ידי כב' הנשיאה, כתוארה היום, מ' נאור), כי "אין נוסחאות מתמטיות להכרעה בשאלה האם הייתה או לא הייתה החלטה להמית. הכל תלוי במכלול הנסיבות" (ע"פ 4932/00 יעקבלב נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(4) 30, 37 (2002)).

בענייננו, רכיב ההחלטה להמית נלמד, בצורה ברורה וחד-משמעית, מאמרותיו של הנאשם בחקירה המשטרתית, אשר יש לייחס להן כאמור משקל רב ואותנטי, כמשקפות את הלך נפשו של הנאשם, זאת בניגוד לעדות הכבושה והבלתי אמינה של הנאשם בבית-המשפט, לפיה התכוון אך לפצוע ולא לקטול חיים. כפי שכבר הוזכר, הנאשם ציין, פעם אחר פעם, לאורך כל אמרותיו המפורטות, כי מטרתו הייתה להרוג יהודי או שוטר ישראלי, וכי בחר לעשות זאת בדרך של דקירה בצוואר באמצעות סכין, שתבטיח כי תוצאת הדקירה תהיה קטלנית.

22. רכיב ההכנה, שהנו היסוד השני להוכחת "כוונה תחילה", פורש בפסיקה כיסוד פסי טהור ומובהק, שעניינו הכנותיו הפיסיות של הנאשם לשם מימוש כוונתו - הכנה למעשה ההמתה או הכנת האמצעי ששימש לביצוע הרצח. יסוד זה מבחין בין החלטה שהתקבלה באופן ספונטני, לבין החלטה להמית שנתגבשה לאחר שיקול דעת ומחשבה (ע"פ 1474/14 בעניין פלוני, לעיל, בפסקה 75; וע"פ 8107/10 עזר נ' מדינת ישראל (9.9.13)); אך הוא יכול להשתכלל בצמוד או בתכופ למעשה ההמתה, ואף להיבלע בתוכו (ע"פ 2760/14 בעניין עדן אוחיון, לעיל, בפסקה 69; וע"פ 3165/93 סלימה נ' מדינת ישראל, בפסקה 4(ב)(1) (15.5.94)).

רכיב ההכנה הוכח אף הוא במקרה שלפנינו. כפי שעולה מאמרותיו של הנאשם בחקירותיו במשטרה, הכוונה לבצע פיגוע דקירה קטלני, נתגבשה לאחר שיקול דעת ומחשבה, זאת לאחר שהנאשם צפה בסרטים ב"פייסבוק" "אודות "שאהידים". התכנית הקונקרטית התגבשה בבוקר האירוע, ומעשי ההכנה באו לידי ביטוי בהצטיידות הנאשם בסכין שבאמצעותה ביקש לדקור יהודי או שוטר, בצווארו; בהליכה לשכונה שבה מתגוררים יהודים לשם ביצוע המזימה הקטלנית; בהשחזת הסכין תוך כדי ההליכה לשכונה; בשליפת הסכין מהכיס והטמנתה בשרוול יד ימין, לצורך הזמינות למימוש תכנית הדקירה בכל רגע; בהגעה לזירת הפיגוע המתוכנן; ובעמידה במעין "מארב" ליד הגדר, בהמתנה לדקירת קורבן שיגיע למקום, ובכלל זה השוטרים שהתקרבו לעברו. על-כן, התקיים בעניינו של הנאשם רכיב ההכנה הנדרש בעבירת ניסיון לרצח, זאת לאחר תכנון, שיקול דעת ומחשבה, כאשר הצטייד בכלי הקטלני והמתין בזירה לקורבן מזדמן שיחלף על פניו או שיפגוש בדרכו.

23. רכיב היעדר הקינטור, שהוא הרכיב השלישי הנדרש לצורך הוכחת היסוד הנפשי של כוונה תחילה, משמעו

היעדר התגרות שקדמה למעשה הקטלני, והוא נקבע באמצעות שני מבחנים מצטברים: מבחן סובייקטיבי ומבחן אובייקטיבי (ע"פ 10091/09 שפירוב נ' מדינת ישראל (25.6.12)). היסוד האובייקטיבי מתמקד בנאשם הספציפי, ובוחן האם ההתנהגות המקנטרת השפיעה עליו באופן שאיבד את השליטה העצמית וביצע את המעשה הקטלני באופן ספונטני, דהיינו - שלא מתוך יישוב הדעת (ע"פ 2760/14 בעניין עדן אוהיון, לעיל, בפסקה 71). היסוד הסובייקטיבי בוחן האם אדם מן היישוב, במצבו של הנאשם, היה עשוי לאבד את שליטתו העצמית ולבצע את המעשה הקטלני שאותו ביצע הנאשם (ע"פ 1474/14 בעניין פלוני, לעיל, בפסקה 46).

במקרה שלפנינו לא הועלתה טענת היעדר קנטור על-ידי הנאשם בעדותו, או על-ידי ההגנה בסיכומיה; וממילא, לא התרחשה "התנהגות מקנטרת" כלשהי כלפי הנאשם, עובר לביצוע מעשיו.

24. בכל הנוגע ליסוד העובדתי של עבירת ניסיון הרצח, נדרשת, כאמור, פעולה שיצאה משלב ה"הכנה" ועברה לשלב "תחילת הביצוע".

סעיף 25 לחוק העונשין מגדיר ניסיון על דרך התווית קו גבול בין מעשה "הכנה" ל"ניסיון", כדלהלן: "אדם מנסה לעבור עבירה אם, במטרה לבצעה, עשה מעשה שאין בו הכנה בלבד והעבירה לא הושלמה". עבירת הניסיון מתאפיינת, אפוא, בהיעדר השלמת המעשה הפיזי ובגילוי ברור של היסוד הנפשי של כוונה לבצע את העבירה המושלמת. לשם ביצועה, נדרשת פעולה המהווה תחילת הוצאת הכוונה הפלילית לפועל במעשה גלוי לעין ובאמצעים המתאימים להגשמת המטרה (ע"פ 9511/01 קובקוב נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(2) 687, 694 (2002)). השאלה עד כמה יש בפעולה הגלויה כדי להוות תחילת ביצוע של העבירה המושלמת, תלויה בנסיבות המיוחדות של כל אירוע עברייני ספציפי. בפסיקת בתי-המשפט על-פני השנים, וכן בספרות המשפטית, הוצעו מספר דרכים להבחנה בין מעשה "הכנה" ל"ניסיון". ההלכה הפסוקה מאפשרת להטיל אחריות בגין ניסיון לבצע עבירה על-פי אחד משני מסלולים חלופיים: האחד - מבחן הקרבה להשלמת הביצוע - הקובע כי שלב הניסיון מתחיל מרגע שנעשה מעשה "המקרב את תהליך ביצועה של העבירה המושלמת"; והשני - מבחן הביצוע ההתחלתי המגלה בצורה חד משמעית את כוונת העושה - המורה כי ניסיון לביצוע עבירה עשוי להתקיים בתחילת הביצוע, עוד לפני שהמבצע מתקרב להשלמת העבירה, אולם נדרש שבאותו שלב התחלתי יש "כדי לגלות בצורה חד משמעית את כוונת העברין" (ע"פ 9849/05 מדינת ישראל נ' ראובן ברואיר (23.11.06); וכן ראו: ע"פ 355/88 לוי נ' מדינת ישראל, פ"ד מג(3) 264, 221 (1989); וע"פ 6948/93 אלבז נ' מדינת ישראל (22.11.94); וכן ראו והשוו: ע"פ 1996/11 עבדל נחאל נ' מדינת ישראל (23.12.14)). על-פי המבחן שבמסלול הראשון (מבחן הקרבה), יש לבחון עד כמה היה המבצע רחוק מהגשמת תכניתו העבריינית, וככל שהוא קרוב

יותר להשלמת העבירה, כך גוברת הנטייה לראות את מעשיו ככאלו ש"חדרו למתחם הניסיון" (ע"פ 9849/05 בעניין ברואיר, לעיל, בפסקה 7). בהתאם למבחן שבמסלול השני (מבחן החד-משמעות), די בכך שהעברין ניגש לביצוע עבירה, במובנו הרחב של מונח זה, ונקבע כי "היסוד העובדתי של הניסיון הוא אותה התנהגות אשר מגדר הכנה יצאה.... [ו]המהווה חולייה בשרשרת חוליות התנהגותיות מתאימות שהיו מוליכות להשלמת היסוד ההתנהגותי אלמלא הופסקו" (ע"פ 5150/93 סריס נ' מדינת ישראל, פ"ד מח(2) 183, 186-187 (1994); וכן ראו: ש"ז פלר יסודות בדיני עונשין כרך ב, 104 (תשמ"ז)). בבסיס מבחן החד-משמעות, נבחנת התנהגותו של הנאשם, "ומהנקודה שבה מתגלית, באופן חד משמעי, כוונתו לבצע את העבירה הקונקרטית, כי אז חצו המעשים את הגבול של מעשי הכנה ג' דא לניסיון לבצע את העבירה" (ע"פ 9849/05 בעניין ברואיר לעיל; וכן ראו: ע"פ 7399/95 נחושטן תעשיות מעליות בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(2) 105, 130 (1998)). על-רקע זה נקבע בפסיקה, לא אחת, כי הגעה לזירת העבירה המתוכננת, אגב אי-ביצוע העבירה - בין משום שלא נמצא הקרבן הפוטנציאלי במקום, ובין משום שביצוע העבירה סוכל מטעם אחר - נתפסת כמעבר משלב ההכנה לשלב הניסיון, הן לפי מבחן הקרבה והן לפי מבחן החד-משמעות (ראו למשל: ע"פ 9917/02 אכרם זהדה נ' מדינת ישראל (17.5.07); ע"פ 11068/08 מדינת ישראל נ' סנקר (12.7.10); וע"פ 9849/05 בעניין ברואיר, לעיל).

מן הכלל אל הפרט: בענייננו, מעשיו של הנאשם - עת החליט לבצע פיגוע דקירה קטלני ויצא לתכלית זו לשכונת "נוף ציון" כשהוא חמוש בסכין ואורב לקרבן מזדמן - באים בגדרו של הניסיון הפלילי, ואין מדובר בשלב של "הכנה" המצוי (בזיקה לעבירה הנדונה) מחוץ לתחום האחריות הפלילית. במעשיו של הנאשם השתכללה עבירת הניסיון לרצח, שכן הנאשם ביצע פעולות המהוות את תחילת הוצאת הכוונה הפלילית לפועל במעשה גלוי לעין ובאמצעים המתאימים להגשמת המטרה. כאמור, הנאשם הצטייד בסכין, ניגש לזירה שבה התכוון לבצע פיגוע דקירה קטלני, שלף את הסכין מכיסו, הטמינה בשרוול מעילו באופן זמין לשליפה ודקירה, המתין לקורבן מזדמן בעמדו במעין "מארב" ליהודי או שוטר שיחלפו על פניו, ואף החל להרים את ידו, אמנם בתנועה קלה, לכיוון השוטרים שהתקרבו אליו מתוך כוונה לדקור אחד מהם. תכנית הנאשם לביצוע הפיגוע סוכלה, נוכח תושיית השוטרים שהתנפלו עליו ברגע שהבחינו בסכין. מעשיו האמורים של הנאשם באים בגדרו של הניסיון פלילי, הן לפי מבחן הקרבה להשלמת הביצוע, הואיל והנאשם היה קרוב להגשמת תכניתו העבריינית ולהשלמת העבירה; והן לפי מבחן הביצוע ההתחלתי המגלה בצורה חד-משמעית את כוונת העושה, היות שמעשיו של הנאשם היוו חוליה בשרשרת חוליות התנהגותיות אשר היו מוליכות להשלמת היסוד ההתנהגותי שבעבירה אלמלא הופסקו. מעשיו של הנאשם, חצו, אפוא, את הגבול שבין מעשה ההכנה לבין ניסיון לבצע את העבירה. המעשים באו בגדרו של הניסיון הפלילי כבר בשלב שבו נעמד הנאשם ליד הגדר, לאחר ששלף את הסכין מכיסו והטמינה בשרוול מעילו, כשהוא אורב בזירת הפיגוע המתוכנן לקורבן פוטנציאלי - יהודי או איש כוחות הביטחון - אשר יחלוף על פניו או שייתקל בו; וכל שנותר לו להשלים את ביצוע עבירת הרצח הוא הנפת היד ונעיצת הסכין באותו

אדם. מקל וחומר שהמעשים באים בגדרו של ניסיון פלילי גם בשלב שבו הגיעו השוטרים לזירה, והנאשם, כפי שציין בהודעותיו התכוון לדקור אחד מהם, ואף ניסה להרים את ידו לתכלית זו, בעת שהשתלטו עליו. ואולם, מכל מקום הניסיון הפלילי השתכלל גם בשלב מוקדם יותר.

התוצאה

25. ממכלול הטעמים שצוינו לעיל, הוכחה אשמתו של הנאשם, מעבר לכל ספק סביר, בעבירות שיוחסו לו בכתב-האישום; ויש להרשיע אותו, אפוא, בעבירת ניסיון לרצח - לפי סעיף 305(1) לחוק העונשין, ובעבירת החזקת סכין - לפי סעיף 186(א) לחוק.

יורם נועם, סגן נשיא

השופטת ר' פרידמן-פלדמן:

אני מסכימה.

**רבקה פרידמן-פלדמן,
שופטת**

השופט מ' בר-עם:

אני מסכים.

משה בר-עם, שופט

הוחלט, כאמור, להרשיע את הנאשם בעבירות שיוחסו לו בכתב-האישום: ניסיון לרצח - לפי סעיף 305(1) לחוק העונשין, והחזקת סכין - לפי סעיף 186(א) לחוק.

ניתנה היום, ג' בניסן תשע"ז, 30 במרץ 2017, במעמד ב"כ המאשימה, הסנגור, הנאשם ומתורגמן בית-המשפט לשפה הערבית.

משה בר-עם, שופט

רבקה פרידמן-
פלדמן, שופטת

יורם נועם, סגן נשיא